

บันทึก

เรื่อง การดำรงตำแหน่งประธานกรรมการกิตติมศักดิ์ในบริษัทเอกชนของรัฐมนตรี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๑๐๐/๒๑๒๐ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า บริษัทเอกชนซึ่งทำธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการกิตติมศักดิ์ โดยตำแหน่งดังกล่าวไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของบริษัทแต่อย่างใด หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะรับเป็นประธานกรรมการกิตติมศักดิ์ของบริษัทดังกล่าวจะขัดกับมาตรา ๑๔๙^๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ที่บัญญัติว่า “รัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใด ๆ ที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงหรือกระทำตามที่บัญญัติในมาตรา ๙๗^๒ มิได้ เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะเป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทนหรือ

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

มาตรา ๑๔๙ รัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใด ๆ ที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงหรือกระทำตามที่บัญญัติในมาตรา ๙๗ มิได้ เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะเป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษาตัวแทนหรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไรก็ได้ด้วย

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๙๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นทั้งนี้ นอกจากตำแหน่งรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่น

(๒) ไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติกับบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

ความใน (๒) มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญาอยู่ก่อนได้รับเลือกตั้ง

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ หรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐบาลหรือสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินในกรณีที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง

ลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไรก็ได้ด้วย” หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว เห็นว่า มาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนอกจากจะได้บัญญัติห้ามมิให้รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใด ๆ ที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงหรือกระทำตามที่บัญญัติในมาตรา ๙๗ แล้ว ยังบัญญัติห้ามมิให้รัฐมนตรีเป็นผู้จัดการกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทนหรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือองค์การใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไรอีกด้วย จึงเป็นการห้ามมิให้รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งทุกตำแหน่งในธุรกิจเพื่อค้ากำไร และบทบัญญัติดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ว่ากฎหมายประสงคฺจะมิให้รัฐมนตรีเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไรของเอกชน การดำรงตำแหน่งประธานกรรมการกิตติมศักดิ์ในบริษัทนั้น แม้ว่ามาตรา ๑๔๙ ดังกล่าวจะมีได้บัญญัติห้ามไว้โดยตรงก็ตาม แต่ตามเจตนารมณ์ของมาตรานี้ คำว่า “กรรมการ” ย่อมจะหมายถึงประธานกรรมการกิตติมศักดิ์ด้วย และแม้ว่าว่าประธานกรรมการกิตติมศักดิ์ตามที่หาเรื่องนี้จะไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของบริษัทก็ตาม แต่ในด้านการปรึกษาหารือและก่อให้เกิดความเชื่อถือในบริษัทที่ย่อมมีขึ้นได้ ดังนั้น การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำรงตำแหน่งดังกล่าวย่อมขัดกับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๓๑